Odločitvena drevesa in pravila

Ljupčo Todorovski

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo Institut Jožef Stefan, Odsek za tehnologije znanja (E-8)

Marec 2020

1/59

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020

Pregled predavanja

Odločitvena drevesa

- Algoritem za učenje dreves *TDIDT*
- Sprotno in naknadno rezanje dreves
- Kontrola pristranskosti in variance

Odločitvena pravila

- Algoritem za učenje posameznih pravil
- Prekrivni algoritem za učenje množice pravil
- Kontrola pristranskosti in variance

Zgradba odločitvenih dreves

Notranje vozlišče

Testira vrednost izbrane napovedne spremenljivke X, npr. $X_1 < 0.5171$

Veje

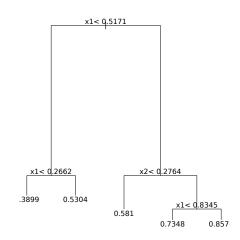
Ustrezajo izidom testa, npr. True in False

Končno vozlišče

Poda napoved ciljne spremenljivke Y, npr. $\hat{Y} = 0.39$

Primer regresijskega drevesa

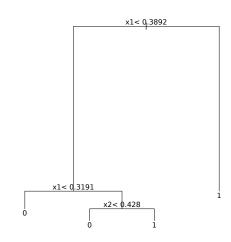

$$Y = (1 + X_1 + X_1X_2)/3 + \mathcal{N}(0, 0.05), D_i = [0, 1], i = 1...2, D_Y = [0, 1]$$

4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□>
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□
4□

4/59

Primer klasifikacijskega drevesa

 $Y = I((1 + X_1 + X_1X_2)/3 \ge 0.5), D_i = [0, 1], i = 1...2, D_Y = \{0, 1\}$ zamenjamo vrednost Y 0.05 naključno izbranim primerom

◆□▶ ◆□▶ ◆豊▶ ◆豊▶ ・豊 ・釣९○

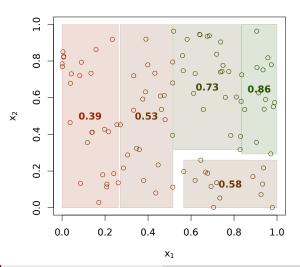
Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020 5 / 59

Napoved odločitvenega drevesa za podan primer

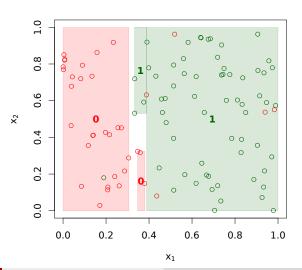
- Začni v korenskem vozlišču
- Ponavljaj dokler si v notranjem vozlišču
  - Opravi test notranjega vozlišča
  - Sledi veji, ki ustreza izidu opravljenega testa do novega vozlišča
- Uporabi končno vozlišče za napoved

Napovedi regresijskega drevesa

Napovedi klasifikacijskega drevesa

Algoritem TDIDT(S) = DecisionTree

TDIDT: Top-Down Induction of Decision Trees

```
function TDIDT(S)

if Impurity(S) = 0

return DecisionTree(leaf : S)

Split = SelectOptimal(S)

\{S_1, S_2, \dots S_s\} = Partition(S, Split)

for i = 1 to s do

t_i = TDIDT(S_i)

return DecisionTree(node : Split, descendants : (t_1, t_2, \dots t_s))
```

◄□▶◀圖▶◀불▶◀불▶ 불 쒸٩○

Pomembne komponente algoritma TDIDT

- Partition(S, Split): test Split in razbitje množice S
- Impurity(S): nečistoča množice S
- $\bullet$ SelectOptimal(S): izbira optimalnega testa za množico S

Testi in razbitje množice Partition(S, Split)

Diskretna spremenljivka $X_j, D_j = \{v_1, v_2, \dots v_m\}$

- Split X_j : $S_i = \{(\mathbf{x}, \mathbf{y}) \in S : x_j = v_i\}$, en možen test
- ② Split $X_j \in V$, $V \subset D_j$, $V \neq \emptyset$: $S_1 = \{(\mathbf{x}, y) \in S : x_j \in V\}$, $S_2 = S \setminus S_1$, $(2^{|D_j(S)|} 2)/2 = 2^{|D_j(S)|-1} 1$ možnih testov

Numerična spremenljivka $X_j, D_j \subseteq \mathbb{R}$

Split
$$X_j < v$$
: $S_1 = \{(x, y) \in S : x_j < v\}$, $S_2 = S \setminus S_1$, $|D_j(S)| - 1$ možnih testov (vrednosti praga v)

 $D_j(S) \subseteq D_j$ je množica vrednosti X_j v množici S.

4 D > 4 A > 4 B > 4 B > B 90 0

11 / 59

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020

Napoved končnega vozlišča leaf : S

Regresija, $D_Y \subseteq \mathbb{R}$: povprečje

$$Prediction(leaf : S) = \frac{1}{|S|} \sum_{(x,y) \in S} y$$

Klasifikacija, $D_Y = \{v_1, v_2, \dots v_c\}$: večinski razred

$$Prediction(leaf : S) = \arg\max_{v_i \in D_Y} p(Y = v_i | S)$$

 $p(Y = v_i | S)$ je verjetnost, da primer iz množice S pripada razredu v_i .

- 4 ロト 4 個 ト 4 差 ト 4 差 ト - 差 - かり(で

Funkcija nečistoče *Impurity*(S)

Funkcija nečistoče meri varianco vrednosti ciljne spremenljivke Y v S.

Regresija, $D_Y \subseteq \mathbb{R}$

Impurity(S) =
$$\frac{1}{|S|} \sum_{(x,y) \in S} (y - \bar{y})^2$$
, $\bar{y} = \frac{1}{|S|} \sum_{(x,y) \in S} y$

Klasifikacija,
$$D_Y = \{v_1, v_2, \dots v_c\}$$

Impurity(
$$S$$
) = $\phi(p_1, p_2, \dots p_c)$

Verjetnosti
$$p_i = p(Y = v_i|S)$$

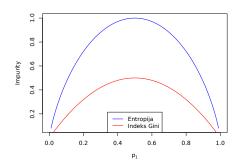
Zaželene lastnosti funkcije nečistoče $\phi(p_1, p_2, \dots p_c)$

- lacksquare Doseže maksimalno vrednost pri enakomerni porazdelitvi $orall i: p_i = 1/c$
- ② Doseže minimalno vrednost pri porazdelitvah, kjer $\exists ! i : p_i = 1$
- Simetrična: neobčutljiva na vrstni red parametrov
- Konkavna, zvezna in zvezno odvedljiva

4□ > 4□ > 4 = > 4 = > = 90

Dve pogosto uporabljani funkciji

- **1** Entropija $\phi = -\sum_{i=1}^{c} p_i \log_2 p_i$, dokaz prvih dveh lastnosti na tabli
- ② Indeks Gini $\phi = 1 \sum_{i=1}^{c} p_i^2$, dokaz prvih dveh lastnosti doma

◆ロト ◆個ト ◆差ト ◆差ト 差 めるぐ

15 / 59

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020

Izbira optimalnega testa Split = SelectOptimal(S)

Ciljna funkcija za optimizacijo zmanjšanje nečistoče IR

$$IR(Split, S) = Impurity(S) - \sum_{i=1}^{s} \frac{|S_i|}{|S|} Impurity(S_i)$$

- Test *Split* povzroči razbitje S na $\{S_1, S_2, \dots S_s\}$
- IR = Impurity Reduction

Test izberemo z optimizacijo

$$\max_{Split} IR(Split, S) \equiv \min_{Split} \sum_{i=1}^{s} |S_i| Impurity(S_i)$$

Optimizacijski algoritmi za izbiro testa

- Naštejemo vse možne teste
- Vzorčimo množico vseh možnih testov

Ali lahko prepoznam delfina?

primer	dolzina	skrge	kljun	zob	delfin
	3	ne	da	veliko	da
<i>x</i> ₂	4	ne	da	veliko	da
<i>X</i> ₃	3	ne	da	malo	da
<i>X</i> ₄	5	ne	da	veliko	da
<i>X</i> ₅	5	ne	da	malo	da
<i>x</i> ₆	5	da	da	veliko	ne
X7	4	da	da	veliko	ne
<i>X</i> 8	5	da	ne	veliko	ne
<i>X</i> 9	4	da	ne	veliko	ne
<i>x</i> ₁₀	4	ne	da	malo	ne

Opis naloge strojnega učenja

Primeri

10 opazovanih živali, od tega 5 delfinov

Spremenljivke

- Ciljna spremenljivka $Y = deflin, D_Y = \{da, ne\}$
- ullet Ena numerična napovedna spremenljivka $X_1=dolzina,\ D_1=\mathbb{R}^+$
- Tri diskretne napovedne spremenljivke
  - $X_2 = skrge, D_2 = \{da, ne\}$
  - $X_3 = kljun, D_2 = \{da, ne\}$
  - $X_4 = zob$, $D_2 = \{veliko, malo\}$

Napovedni model, ki razpoznava delfine: klasifikacijsko drevo

4 D > 4 A > 4 B > 4 B > B = 4996

19 / 59

Nečistost prvotne množice in možni testi

Impurity(
$$S$$
), $S = \{x_1, x_2, \dots x_{10}\}$

- p(delfin = da) = p(delfin = ne) = 5/10 = 0.5
- $Gini(S) = 1 (0.5^2 + 0.5^2) = 0.5$

Pet možnih testov

- dolzina < 4</p>
- dolzina < 5</p>
- skrge
- 4 kljun
- zob

Test dolzina < 4

Impurity(S_1), $S_1 = \{x_1, x_3\}$

- p(delfin = da) = 2/2 = 1, p(delfin = ne) = 0/2 = 0
- $Gini(S_1) = 1 (1^2 + 0^2) = 0$

Impurity (S_2) , $S_2 = \{x_2, x_4, x_5, x_6, x_7, x_8, x_9, x_{10}\}$

- p(delfin = da) = 3/8 = 0.375, p(delfin = ne) = 5/8 = 0.625
- $Gini(S_2) = 1 (0.375^2 + 0.625^2) = 0.46875$

$$IR(dolzina < 4) = 0.5 - (\frac{2}{10}0 + \frac{8}{10}0.46875) = 0.125$$

4□ > 4□ > 4 = > 4 = > = 90

21 / 59

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020

Test dolzina < 5

Impurity (S_1) , $S_1 = \{x_1, x_2, x_3, x_7, x_9, x_{10}\}$

- p(delfin = da) = 3/6 = 0.5, p(delfin = ne) = 3/6 = 0.5
- $Gini(S_1) = 1 (0.5^2 + 0.5^2) = 0.5$

Impurity (S_2) , $S_2 = \{x_4, x_5, x_6, x_8\}$

- p(delfin = da) = 2/4 = 0.5, p(delfin = ne) = 2/4 = 0.5
- $Gini(S_2) = 1 (0.5^2 + 0.5^2) = 0.5$

$$IR(dolzina < 5) = 0.5 - (\frac{6}{10}0.5 + \frac{4}{10}0.5) = 0$$

4□▶ 4□▶ 4 Ē ▶ 4 Ē ▶ ☐ 90

22 / 59

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020

Test skrge

Impurity $(S_1), S_1 = \{x_6, x_7, x_8, x_9\}$

- p(delfin = da) = 0/4 = 0, p(delfin = ne) = 4/4 = 1
- $Gini(S_1) = 1 (0^2 + 1^2) = 0$

Impurity (S_2) , $S_2 = \{x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_{10}\}$

- p(delfin = da) = 5/6 = 0.833, p(delfin = ne) = 1/6 = 0.167
- $Gini(S_2) = 1 (0.833^2 + 0.167^2) = 0.278$

$$IR(skrge) = 0.5 - (\frac{4}{10}0 + \frac{6}{10}0.278) = 0.333$$

4□ > 4□ > 4 = > 4 = > = 90

Test kliun

Impurity (S_1) , $S_1 = \{x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6, x_7, x_{10}\}$

- p(delfin = da) = 5/8 = 0.625, p(delfin = ne) = 3/8 = 0.375
- $Gini(S_1) = 1 (0.625^2 + 0.375^2) = 0.46875$

Impurity $(S_2), S_2 = \{x_8, x_0\}$

- p(delfin = da) = 0/2 = 0, p(delfin = ne) = 2/2 = 1
- $Gini(S_2) = 1 (0^2 + 1^2) = 0$

$$IR(kljun) = 0.5 - (\frac{8}{10}0.46875 + \frac{2}{10}0) = 0.125$$

4日 (日本) (日本) (日本) (日本)

Test zob

Impurity (S_1) , $S_1 = \{x_1, x_2, x_4, x_6, x_7, x_8, x_9\}$

- p(delfin = da) = 3/7 = 0.4286, p(delfin = ne) = 4/7 = 0.5714
- $Gini(S_1) = 1 (0.4286^2 + 0.5714^2) = 0.4898$

Impurity (S_2) , $S_2 = \{x_3, x_5, x_{10}\}$

- p(delfin = da) = 2/3 = 0.667, p(delfin = ne) = 1/3 = 0.333
- $Gini(S_2) = 1 (0.667^2 + 0.333^2) = 0.444$

$$IR(zob) = 0.5 - (\frac{7}{10}0.4898 + \frac{3}{10}0.444) = 0.0238$$

25 / 59

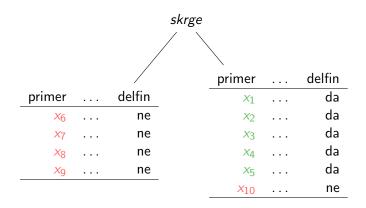
Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila

Izbira optimalnega testa: skrge

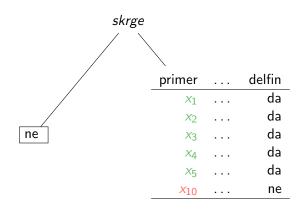
- **1** dolzina < 4: 0.125
- dolzina < 5: 0</p>
- **3** skrge: **0.333**
- 4 kljun: 0.125
- 5 zob: 0.0238

Delni rezultat

Končno vozlišče

Rekurzija: nečistost množice in možni testi

Impurity(S),
$$S = \{x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_{10}\}$$

- p(delfin = da) = 5/6 = 0.833, p(delfin = ne) = 1/6 = 0.167
- $Gini(S) = 1 (0.833^2 + 0.167^2) = 0.278$

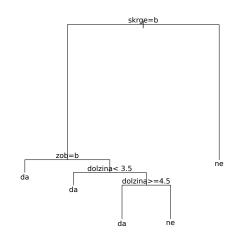
Štirje možni testi

- dolzina < 4</p>
- 40 dolzina < 5</p>
- kljun
- 20b

Končni rezultat

Legenda: skrge = b pomeni skrge = ne, zob = b pomeni zob = veliko

Kontrola pristranskosti in variance

Velikost drevesa

- Kontroliramo tako, da dopuščamo Impurity > 0 v končnih vozliščih
- Rezanje dreves

Sprotno in naknadno rezanje dreves

- Sprotno: navzdol omejimo število primerov v (končnih) vozliščih (parameter minsplit, ms)
- Naknadno: pretvarjanje notranjih vozlišč v končna v rezultatu algoritma TDIDT (parameter stopnja rezanja, α ali cp)

Naknadno rezanje dreves

Rezanje poddrevesa v vozlišču t

Notranje vozlišče t spremenimo v končno vozlišče t_L .

Napaka poddrevesa t

$$Err_{\alpha}(t) = Err(t) + \alpha |t|$$

- Err(t): napaka poddrevesa v t na učnih primerih iz t
- |t|: število končnih vozlišč, ki so nasledniki t

Odločitev o rezanju: $Err_{\alpha}(t_L) \leq Err_{\alpha}(t)$

Parameter α : regulator moči, stopnja rezanja (R implementacija: cp)

4 D > 4 A > 4 B > 4 B > B 9 9 9

Marec 2020

32 / 59

Primer rezanja poddrevesa Err(t : dolzina < 3.5)

Napaka poddrevesa

 $Err_{\alpha}(t) = 0 + 3 \alpha$, poddrevo ima napako 0 in tri končna vozlišča.

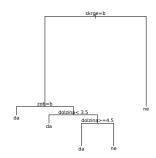
Napaka končnega vozlišča

 $Err_{\alpha}(t_L) = 1/3 + 1 \alpha$, učni primeri $\{x_3, x_5, x_{10}\}$: dva pozitivna in en negativen (napaka 1/3).

Prelomna točka $\textit{Err}_{lpha}(t) = \textit{Err}_{lpha}(t_L)$

Če je $\alpha \ge 1/6$, potem bo poddrevo porezano; sicer pa ne.

Legenda: skrge = bpomeni skrge = ne, zob = b pomeni zob = veliko

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila

Primer rezanja poddrevesa $Err(t : zob \in \{veliko\})$

Napaka poddrevesa

 $Err_{\alpha}(t) = 0 + 4 \alpha$, poddrevo ima napako 0 in štiri končna vozlišča.

Napaka končnega vozlišča

 $Err_{\alpha}(t_L) = 1/6 + 1 \alpha$, šest učnih primerov: pet pozitivnih in en negativen (napaka 1/6).

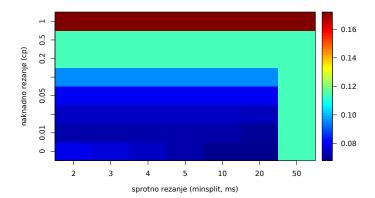
Prelomna točka $\textit{Err}_{lpha}(t) = \textit{Err}_{lpha}(t_L)$

Če je $\alpha \ge 1/18$, potem bo poddrevo porezano; sicer pa ne.

Legenda: skrge = bpomeni skrge = ne, zob = b pomeni zob = veliko

Regresijska drevesa: ms in cp

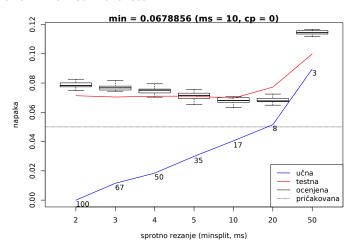
$$Y = (1 + X_1 + X_1X_2)/3 + \mathcal{N}(0, 0.05), D_i = [0, 1], i = 1...2, D_Y = [0, 1]$$

◆□ ト ◆ 個 ト ◆ 章 ト ◆ 章 ト ◆ 章 ト ◆ 9 へ ()

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020 35 / 59

Regresijska drevesa (cp = 0): ms

Številke: število končnih vozlišč v drevesu

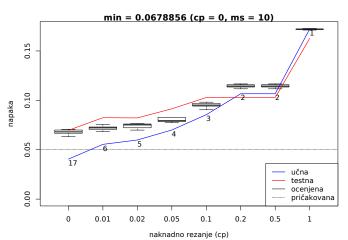

◆ロト ◆個ト ◆ 差ト ◆ 差ト を 多くで

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020 36 / 59

Regresijska drevesa (ms = 10): cp

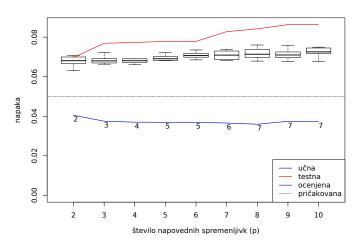
Številke: število končnih vozlišč v drevesu

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020 37 / 59

Regresijska drevesa: število napovednih spremenljivk

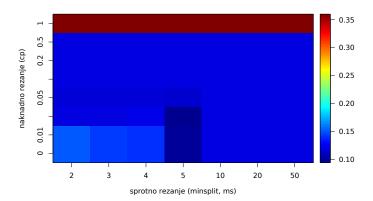
Številke: število napovednih spremenljivk v drevesu

4□ > 4□ > 4 = > 4 = > = 9 < 0

Todorovski, UL-FU

Klasifikacijska drevesa: ms in cp

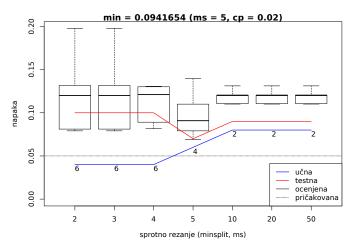

 $Y = I((1 + X_1 + X_1X_2)/3 \ge 0.5), D_i = [0, 1], i = 1...2, D_Y = \{0, 1\}$ zamenjamo vrednost Y 0.05 naključno izbranim primerom

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020 39/59

Klasifikacijska drevesa (cp = 0.02): ms

Številke: število končnih vozlišč v drevesu

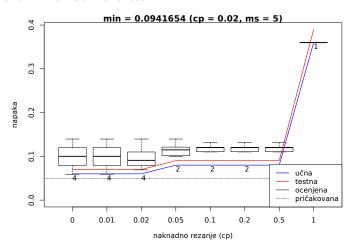

4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶
4□▶

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020 40 / 59

Klasifikacijska drevesa (ms = 5): cv

Številke: število končnih vozlišč v drevesu

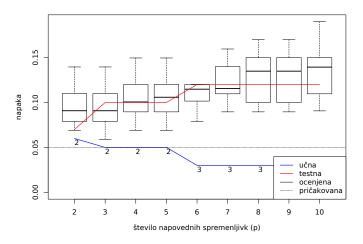

◆ロト ◆御 ト ◆ 恵 ト ◆ 恵 ・ り Q ○

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020 41/59

Klasifikacijska drevesa: število napovednih spremenljivk

Številke: število napovednih spremenljivk v drevesu

<□▶ <□▶ < Ē▶ < Ē▶ = 900

Časovna zahtevnost algoritmov za učenje dreves

Učenje drevesa iz podatkovne množice S

- ullet Eno vozlišče: O(p|S|), p je število napovednih spremenljivk
- Celotno drevo: $O(p|S|\log |S|)$, ker je $\log |S|$ pričakovana globina

Naknadno rezanje

- Eno vozlišče: $O(\log |S|)$
- Celotno drevo: $O(\log |S| \log |S|)$

Znani algoritmi in implementacije

CART (Breiman in ost. 1984)

Na voljo knjižnica za R.

C4.5 (Quinlan 1995), pozneje C5.0

Na voljo v zbirki Weka kot J4.8 (C4.5), na voljo knjižnica za R (C5.0).

Kaj so odločitvena pravila?

Eno pravilo r : IF Pogoj THEN Napoved

- Pogoj je konjunkcija testov napovednih spremenljivk X, npr. $X_1 > 3 \land X_3 = ne$
- Napoved poda napovedano vrednost ciljne spremenljivke Y, npr. $\hat{Y} = da$

Urejena (tudi zverižena) množica pravil

Napoved za x poda prvo pravilo r, za katerega velja: Pogoj(x) = True.

Neurejena množica pravil

Napovedi za x podajo vsa pravila r, za katera velja Pogoj(x) = True, množica napove povprečje (regresija) ali večinsko napoved (klasifikacija).

4 D F 4 B F 4 B F Marec 2020 45 / 59

Primera množice pravil

Urejena množica pravil

```
egin{array}{lll} \emph{IF skrge} = \emph{da} & \emph{THEN delfin} = \emph{ne} & \emph{ELSE} \\ \emph{IF zob} = \emph{veliko} & \emph{THEN delfin} = \emph{da} & \emph{ELSE} \\ \emph{IF dolzina} = 4 & \emph{THEN delfin} = \emph{ne} & \emph{ELSE} \\ \emph{delfin} = \emph{da} & \emph{delfin} = \emph{da} \\ \end{array}
```

Neurejena množica pravil

```
IF\ dolzina = 3 THEN\ delfin = da IF\ skrge = ne\ \land\ zob = veliko THEN\ delfin = da
```


Učenje enega pravila LearnRule(S) = DecisionRule

```
function LearnRule(S)

Cond = True

while Impurity(S, Cond) > 0 do

L_{opt} = arg min_L Impurity(S, Cond \land L)

Cond = Cond \land L_{opt}

return DecisionRule : IF Cond THEN Y = Prediction(S, Cond)
```

◆ロト ◆部ト ◆恵ト ◆恵ト ・恵 ・ 釣へ○

Napoved pravila Class(S, Cond)

$$S_{Cond} = \{(\textbf{x}, y) \in S : Cond(\textbf{x}) = True\}$$

Regresija, $D_Y \subseteq \mathbb{R}$: povprečje

$$Prediction(S, Cond) = \frac{1}{|S|} \sum_{(x,y) \in S_{Cond}} y$$

Klasifikacija,
$$D_Y = \{v_1, v_2, \dots v_c\}$$
: večinski razred

$$Prediction(S, Cond) = \arg \max_{v \in D_Y} p(Y = v | S_{cond})$$

◆ロト ◆個ト ◆ 恵ト ◆ 恵 ・ から(で)

Funkcija nečistoče Impurity(S, Cond)

Funkcija nečistoče meri varianco vrednosti ciljne spremenljivke Y v množici pokritih primerov $S_{Cond} = \{(x, y) \in S : Cond(x) = True\}.$

Regresija, $D_Y \subseteq \mathbb{R}$

Impurity(S, Cond) =
$$\frac{1}{|S|} \sum_{(x,y) \in S_{Cond}} (y - \bar{y})^2$$

Klasifikacija,
$$D_Y = \{v_1, v_2, \dots v_c\}$$

$$Impurity(S, Cond) = 1 - \max_{v \in D_Y} p(Y = v | S_{Cond})$$

4 D > 4 A > 4 B > 4 B > B 9 Q Q

Prekrivni algoritem Covering(S) = RuleSet

Za učenje urejene množice pravil

```
function Covering(S)

RuleSet = []

while S \neq \emptyset do

Rule = LearnRule(S)

S = S \setminus S_{Rule.Cond}

append Rule to RuleSet

return RuleSet
```

Spremembe za neurejene množice pravil

- V vsaki iteraciji izberemo razred v za katerega se učimo pravilo
- ullet Posebna varianta LearnRule(S, v), ki se uči pravilo za izbran razred v
- $S = S \setminus S_{Rule.Cond \land Y = v}$

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020 50 / 59

Ali lahko prepoznam delfina?

primer	dolzina	skrge	kljun	zob	delfin
	3	ne	da	veliko	da
<i>X</i> ₂	4	ne	da	veliko	da
<i>X</i> 3	3	ne	da	malo	da
<i>X</i> 4	5	ne	da	veliko	da
<i>X</i> ₅	5	ne	da	malo	da
<i>x</i> ₆	5	da	da	veliko	ne
X7	4	da	da	veliko	ne
<i>X</i> 8	5	da	ne	veliko	ne
<i>X</i> 9	4	da	ne	veliko	ne
X ₁₀	4	ne	da	malo	ne

Prva iteracija algoritma LearnRule(S)

Na začetku Cond = True, $S = \{x_1, x_2, \dots x_{10}\}$

L	S_{Cond}	P _{da}	p_{ne}	Impurity(S, Cond)
dolzina = 3	$\{x_1, x_3\}$	1	0	0
dolzina = 4	$\{x_2, x_6, x_9, x_{10}\}$	0.25	0.75	0.25
dolzina = 5	$\{x_4, x_5, x_6, x_8\}$	0.5	0.5	0.5
skrge = da	$\{x_6, x_7, x_8, x_9\}$	0	1	0
$\mathit{skrge} = \mathit{ne}$	$\{x_1,\ldots x_5, \frac{x_{10}}{}\}$	0.83	0.17	0.17
kljun = da	$\{x_1, \dots x_7, x_{10}\}$	0.625	0.375	0.375
kljun = ne	$\{x_8, x_9\}$	0	1	0
zob = veliko	$\{x_1, x_2, x_4, x_6, \dots x_9\}$	0.43	0.57	0.43
zob = malo	$\{x_3, x_5, \frac{x_{10}}{}\}$	0.67	0.33	0.33

Todorovski, UL-FU Drevesa in pravila Marec 2020 52 / 59

Prva iteracija algoritma Covering(S)

Izbrano pravilo *IF skrge* = *da THEN delfin* = *ne*

- Ker od vseh pravil z *Impurity* = 0 pokrije največ primerov (4)
- Ostane torej šest primerov $S = \{x_1, \dots x_5, x_{10}\}$

Todorovski, UL-FU

Prva iteracija algoritma LearnRule(S), drugič

Na začetku $\mathit{Cond} = \mathit{True}, \ S = \{x_1, \dots x_5, x_{10}\}$

L	S_{Cond}	p_{da}	p_{ne}	Impurity(S, Cond)
dolzina = 3	$\{x_1, x_3\}$	1	0	0
dolzina = 4	$\{x_2, x_{10}\}$	0.5	0.5	0.5
dolzina = 5	$\{x_4, x_5\}$	1	0	0
kljun = da	$\{x_1, \ldots x_5, x_{10}\}$	0.83	0.17	0.17
kljun = ne	Ø	NaN	NaN	NaN
zob = veliko	$\{x_1, x_2, x_4\}$	1	0	0
zob = malo	$\{x_3, x_5, x_{10}\}$	0.67	0.33	0.33

Todorovski, UL-FU

Druga iteracija algoritma Covering(S)

Izbrano pravilo IF zob = velikoTHEN delfin = da

- Pokriva tri primere
- Ostanejo trije primeri $S = \{x_3, x_5, x_{10}\}$

Trenutna (urejena) množica pravil

```
IF skrge = da THEN delfin = ne ELSE
IF zob = veliko THEN delfin = da
```


Prva iteracija algoritma LearnRule(S), tretjič

Na začetku Cond = True, $S = \{x_3, x_5, x_{10}\}$

L	S_{Cond}	p_{da}	p_{ne}	Impurity(S, Cond)
dolzina = 3	{x ₃ }	1	0	0
dolzina = 4	{ <i>x</i> ₁₀ }	0	1	0
dolzina = 5	$\{x_5\}$	1	0	0
kljun = da	$\{x_3, x_5, x_{10}\}$	0.67	0.33	0.33
kljun = ne	Ø	NaN	NaN	NaN

Tretja iteracija algoritma Covering(S)

Izbrano pravilo IF dolzina = 4THEN delfin = ne

- Pokriva en primer
- Ostaneta dva pozitivna primera $S = \{x_3, x_5\}$, čista množica

Končna (urejena) množica pravil

```
IF skrge = da THEN delfin = ne ELSE
IF zob = veliko THEN delfin = da ELSE
IF dolzina = 4 THEN delfin = ne ELSE
delfin = da
```


Kontrola pristranskosti in variance

Velikost množice pravil

- število pravil
- število testov v pravilih

Kontrola velikosti

- Sprotno rezanje: predčasni izhod iz iteracije LearnRule
- 2 Naknadno rezanje: odstranjevanje pravil ali posameznih testov

Znani algoritmi in implementacije

CN2 (Clark and Nibblet 1987)

Na voljo knjižnica za R.

Ripper (Cohen 1995)

Na voljo v zbirki Weka, za uporabo v R na voljo skozi knjižnico RWeka.